

SPIŠ

Vitajte na Spiši

Spiš

Spišská Nová Ves	4
Spišský hrad	6
Žehra	7
Spišské Podhradie	8
Hodkovce	12
Markušovce	13
Národný park Slovenský raj	17
Hrabušice	23
Poráč	24
Gelnica	26
Hnilčik	28
Žakarovce	28
Iliašovce	29
Spišský Hrušov	31
Kluknava	32
Smolnícka Huta	34
Margecany	36

Historický región Spiš je vyhľadávanou oblasťou východného Slovenska. Rozprestiera sa na území Košického a Prešovského samosprávneho kraja, pričom hraničí až so 4 národnými parkami – Tatranský národný park (TANAP), Národný park Nízke Tatry (NAPANT), Pieninský národný park (PIENAP) a Národný park Slovenský raj. Spiš okrem toho zahŕňa aj päť mestských rezervácií, dve rezervácie ľudovej architektúry a najväčšiu koncentráciu pamiatok UNESCO. To je len stručná charakteristika jedného z najkrajších a najrázovitejších regiónov Slovenska. Výpočet by nebol úplný bez najjagavejších periel Spiša, ktoré patria medzi absolútne top turistické atrakcie na Slovensku. Táto brožúra sa sústreďuje na ikonické zaujímavosti

južného Spiša, ktoré patria pod územie Košického kraja. Prvou je Spišský hrad – jeden z najrozľahlejších hradných komplexov v Európe. Spiš je dnes slávny aj vďaka nezmazateľnej artstope, ktorú v neopakovateľných spišských kostolíkoch zanechala románska architektúra i umenie gotiky. Originálne stredoveké nástenné maľby, autentická ľudová kultúra, neoddeliteľne previazaná s malebné rázovitou podobou krajiny pod Tatrami, poľahky vyniesli historické územie spišskej župy na výslnie najzaujímavejších a turisticky najatraktívnejších regiónov Slovenska. Prijmite preto pozvanie na návštevu čarovného kúska zeme, ktorý priam svetovo povznesie vaše zmysly a prineší uspokojenie z dokonalosti i estetickéj naplnenosti.

Spišská Nová Ves

SPIŠSKÁ NOVÁ VES

História osídlenia územia siaha do mladšej doby kamennej, no prvá písomná zmienka o meste je až z roku 1268. Dnes je Spišská Nová Ves najväčším mestským sídlom južného Spiša.

Zaujme nielen 7 divmi mesta, ale aj početnými prvenstvami a pozoruhodnosťami. Už z diaľky rozpoznáte siluetu rímskokatolíckeho farského kostola Nanebovzatia Panny Márie, jednu z najvyšších stavieb Uhorska v 19. storočí. Štíhla, **87 metrov vysoká veža** je zapísaná do Knihy slovenských rekordov. Objavíte v nej aj najvyššie položenú zvonnicu na Slovensku s 5 zvonmi. Najmenší z nich, umieráčik, bol odliaty v 14. storočí v slávnej dielni Majstra Konráda, ktorý preslávil mesto jednou z najvýznamnejších zvonolejární na Slovensku. Kostol je dominantou centra mesta, ktoré dnes zobia nielen

historické pamiatky, ale aj bohatá zeleň. Výhľad z kostolnej veže ponúka nádherný pohľad z vtáčej perspektívy na **najdlhšie šošovkovité námestie v Európe**, ktoré v júli už viac ako 60 rokov oživa tradíciu slávneho **Spišského trhu**. Z množstva historických skvostov zaujme **secesná Reduta**, sídlo Spišského divadla, televízie a Mestského kultúrneho centra. Honosnú koncertnú sálu a reštauráciu s kaviarňou vám odporúčame si užiť nielen z výšky. **Provinčný dom** – sídlo Provincie trinástich zálohovaných spiš-

ských miest v roku 1772 – odhalí slávnú minulosť na nápaditej fasáde, ktorej súčasťou je aj tzv. Levočská brána s rokokovou štukovou výzdobou so šiestimi kartušami, ktoré symbolicky vyjadrujú vlastnosti funkcionárov mesta či provincie. V súčasnosti je sídlom **Múzea Spiša** s expozíciami. Súčasná **radnica** z rokov

Provinčný dom

1777 – 1779, sídlo primátora mesta a úradu, zaujme klasicistickým slohom aj reprezentačnou sieňou umiestnenou uprostred budovy a siahajúcou cez dve poschodia. Posledným divom spišskej metropoly je **vzácná mozaika** v najmladšej sakrálnej stavbe mesta z rokov 1991 až 1997. Gréckokatolícky Chrám Premenenia Pána je jediným na Slovensku, ktorého výzdobu tvorí novodobá mozaika z prírodných materiálov podľa školy otca Marka Rupnika z Centra Aletti v Ríme. Autorom mozaiky jeotec Kamil Dráb. Mesto má aj svoje **Miesto prianí**. To svoje smelo vyslovte pri zazvonení na zvon, ktorý je súčasťou pamätníka nazvaného Pocta Majstrovi Konrádovi. Vychutnajte si atmosféru mesta naplnenú históriou, ochutnajte miestne špeciality

v útulných reštauráciách, ktoré vhodne dotvárajú kolorit historického centra. Nevynechajte predstavenie skvelého **Divadla Kontra**, navštívte **Galériu umelcov Spiša**, nakúpte v Galérii netradičných umení. Rodiny s deťmi by nemali vynechať návštevu miestnej **ZOO**, v ktorej

sa nachádza až **120 druhov zvierat** a ktorá okrem množstva atrakcií – vrátane **Guláčkového sveta** – poskytuje aj vzdelávacie programy. A ak vám

Guláčkový svet

Požičovňa oblohy

nestačí ponuka na zemi, tak si v **Požičovni oblohy** môžete objednať aj adrenalínový zoskok z lietadla alebo prelet Za pamiatkami na krídlach legendy – jedinečný letecký zážitok veteránom Antonov AN-2.

➤ zoosnv.sk

➤ compact.sk

V prímestskej lokalite **Schulerloch** môžete nájsť **zrekonštruovaný vojenský kryt** typu ÚŽ 6, kde sú vystavené autentické vojenské predmety z obdobia 60. – 80. rokov 20. storočia. Mini expozícia vo vnútri bunkra je venovaná spomienke na činnosť Vojenského útvaru 3521 v Spišskej Novej Vsi. Vstup do bunkra je bezplatný. Dvere sa dajú otvoriť pomocou mobilnej aplikácie alebo čipu, ktorý si môžete zapožičať v Turistickom informačnom centre. V blízkosti

bunkra sa nachádzajú aj ďalšie atrakcie ako strelnica, jaskyňa Karasova diera, studnička, jazierko, drevená kaplnka a 24 metrov vysoká rozhľadňa, ktorá ponúka nádherné výhľady na Vysoké Tatry, Slovenský raj, Branisko, Levočské a Volovské vrchy. V zimných mesiacoch je v areáli Schulerloch možné bežkovanie.

➤ navstevnik.spisskanovaves.eu

SPIŠSKÝ HRAD

Spišský hrad je zakonzervovaná majestátna hradná zrúcanina na vrchole travertínovej kopy. Je dominantou širokého okolia a jednou z najcennejších historických pamiatok celej krajiny ktorá je tiež zapísaná v **Zozname svetového dedičstva UNESCO**. Významom presahuje hranice Slovenska, o čom svedčí aj každoročne rastúci počet návštevníkov zo všetkých kútov sveta. Najstaršia písomná zmienka o hrade pochádza z roku 1120. Zo začiatku plnil funkciu pohraničnej pevnosti na severnej hranici uhorského štátu, neskôr sa z neho stalo šľachtické sídlo, ktoré v priebehu

Kuchyňa na Spišskom hrade

Spišský hrad

storočí obývali známe rody ako **Zápoľskí, Turzovci** či **Čáikovci**. Po mocenských bojoch hradný komplex napokon v roku 1780 zničil požiar, a tak sa Spišský hrad postupne menil na zrúcaninu. Na severovýchodnom svahu hradného vrchu sa nachádza gigantický kamenný obrazec – **geoglyf**. Bol vytvorený v roku 2008 pod vedením austrálskeho umelca Andrewa Rogersa. Geoglyf zobrazuje koňa z keltskej mince nájdenej počas archeologického výskumu na Spišskom hrade. Obrazec má rozmery približne 100 x 100 metrov. Atraktivitu pamiatky zvyšuje vysoká koncentrácia zaujímavých miest v bezprostrednom okolí.

➤ spisskemuzeum.com

ŽEHRA

Kostol Ducha Svätého v Žehre

Ponad líniu striech ľudských príbytkov vytrča v obci Žehra neprehliadnuteľný biely klenot: svätyňa pod gotickými klenbami ukrýva poklady stredovekého umenia. Vežu starobylého kostolíka z 13. storočia zakrýva drevená kupola netradičného cibuľovitého tvaru. Vďaka prvej písomnej zmienke o chráme z roku 1245 sa dozvedáme aj o existencii samotnej obce, vzdialenej necelé 4 kilometre juhovýchodne od Spišského hradu. V priebehu storočí bol kostol viackrát upravený až do dnešnej podoby. Architektonicky sa pod jeho

Kostol Ducha Svätého v Žehre

Spišské Podhradie

podobu podpísal neskororo-mánsky a ranogotický sloh. Najstarším objektom v kostole je dnes už nepoužívaná neskororo-mánska kamenná krstiteľnica z 13. storočia umiestnená vedľa oltára. Kostol je výnimočný stredovekými nástennými maľbami, ktoré historici datujú do obdobia od konca 13. do 15. storočia. Najznámejším výjavom je Strom života – Arbor vitae, Triglav – starobylé znázornenie tajomstva Najsvätejšej Trojice a Abrahámovho lono s dvanástimi kmeňmi Izraela. Fresky sú typickým príkladom **Bibliae pauperum** – **Pisma svätého chudobných**, ktoré mohli obyčajní ľudia čítať a študovať aj bez znalosti písma. Sú totiž plné symboliky, ktorú vám poodhalí miestny kňaz alebo skúsený sprievodca.

➤ farnostzehra.sk

SPIŠSKÉ PODHRADIE

Spišské Podhradie je mestočko s asi 3 800 obyvateľmi. V minulosti patrilo medzi najrozvinutejšie spišské mestá. Ťažilo z postavenia pod hradom i z blízkosti Spišskej Kapituly, ktorá bola v stredoveku svetodejinným miestom. Obyvateľov živilí najrôznejšie služby, ktoré poskytovali hradskej posádke, kastelánom

Katedrála sv. Martina

i majiteľom hradu. Pôsobili tu mnohé cechy s vlastnými artikulami, pričom najznámejšími remeselníkmi v meste boli másiari, súkenníci, farbiari alebo čižmári. Nepravidelné námestie skrášľujú zachovalé meštianske domy s goticko-renesančným rukopisom. Typické sú podchody s veľkými bránami. Mesto, rovnako ako celý región Spiš, malo v minulosti oveľa multikulturálnejší ráz. Tesne

Katedrála sv. Martina

pred 2. svetovou vojnou boli významnou súčasťou Podhradia aj Židia. Okrem židovského cintorína za mestom tu po nich zostala aj **ortodoxná synagóga s maurskými prvkami** z roku 1875, ktorá je jedinou zachovanou synagógou na Spiši. Dnes sa využíva na kultúrne podujatia a návštevníkom prostredníctvom informačných tabúľ rozpráva príbeh niekdajšej miestnej židovskej komunity.

➤ kulturapodhradie.sk

Spišská Kapitula

Pri pohľade zo Spišského hradu návštevník nemôže prehliadnúť architektonicky mimoriadne zaujímavý súbor stavieb obohnaný hradbami, nachádzajúci sa na vyvýšenine nad Spišským Podhradím. Unikátne **cirkevné mestočko** Spišská Kapitula

možno považovať za akýsi "**malý Vatikán**" Spiša. Kapitula je dnes súčasťou Spišského Podhradia, no kedysi bola samostatnou obcou. Jej existencia je písomne doložená už v roku 1235. Kapitula bola jedným z centier cirkevného školstva a dodnes je sídlom kňazského seminára, bohosloveckej fakulty i spišského sídelného biskupa. V Kapitule sa dochovali desiatky hodnotných stredovekých stavieb.

➤ kapitula.sk

Katedrála sv. Martina

Ústredným objektom Kapituly je Katedrála sv. Martina, ktorá od začiatku slúžila ako prepoštský kostol na kráľovskom území. Pôvodne románsky kostol prestavali v 15. storočí v gotickom slohu, čím vzniklo pomerne veľké presbytérium

Spišská Kapitula

Spišský Jeruzalem

a stavba sa zväčšila takmer dvojnásobne. V kostole sa nachádza osem oltárov. Jeden z nich, zasvätený sviatku Korunovania Panny Márie, je starý vyše 500 rokov. Zaujímavou je netradične svetská nástenná maľba z roku 1317 – **výjav korunovácie kráľa Karola Róberta**, ktorému žehná Panna Mária s malým Ježiškom. Katedrála dominuje centru areálu, ktorého hranice vytýčujú hradby s tromi vstupmi. Turistami vyhľadávanou je ulička kanonických domov s mestským charakterom. Tá tvorí os cirkevného mesttečka a je jeho jedinou ulicou. Prehliadku si môžete zabezpečiť v TIC v cirkevnom mesttečku.

Spišský Jeruzalem

Na Pažici v tesnej blízkosti Spišskej Kapituly sa nachádzajú pozostatky krížovej cesty, vybudovanej zrejme v druhej polovici 17. storočia. Ide o pravdepodobne najstaršiu kalváriu na našom území. Inšpirovaná je priamo kresťanskými stavbami po vzore **Calvario Jerusalem**, teda s kaplnkami rozmiestnenými tak, aby pripomínali Jeruzalem v časoch Ježiša Krista. Po neskorších zásahoch do terénu a stavieb bol tento Spišský Jeruzalem odhalený prakticky nedávno, až v roku 2002. Aj vy môžete absolvovať informáciami nabitú prehliadku originálneho sakrálného areálu s peknými výhľadmi na Vysoké Tatry. O prehliadke sa informujte v TIC v Spišskej Kapitule.

Sivá brada

Dreveník

Sivá brada

Unikátnym miestom, ktoré v blízkosti Podhradia nemožno vynechať, je aj travertínový kopec známy ako Sivá Brada. Táto lokalita sa môže pochváliť vzácnym biotopom **karpatských travertínových slanísk**, ktorý nenájdete nikde inde v Európe. Pred niekoľkými desiatkami rokov tu **gejzír** chrlil vodu až do výšky dvoch metrov. Nižší tlak vody v súčasnosti už erupcie takýchto parametrov neumožňuje, voda je však naďalej liečivá a miestnymi ľuďmi hojne využívaná na pitie. Voda vyvierá na povrch v podobe bublajúceho jazierka na oboch stranách kopca a usadením minerálov vytvára jedinečné obrazy. Na vrchole Sivej brady sa týči baroková **Kaplnka Svätého kríža**, ktorá tu stojí osamotene od roku 1675. Stala sa významnou krajinotvornou pamiatkou, ktorú zachytávajú objektívny fotoaparátov mnohých návštevníkov či cestujúcich motoristov prechádzajúcich okolo. V koncepte Spišského Jeruzalemu je Sivá brada posledným zastavením kalvárie, nazývaným **Golgota**.

Dreveník

Prírodná rezervácia Dreveník je **najväčšie travertínové územie na Slovensku** a už na prvý pohľad ponúka úchvatnú skalnú scenériu kamenného mesttečka. Priaznivcov histórie určite upútajú zvyšky starého slovanského hradiska a Kamenný raj. Chcete o tomto tajomnom historickom a vzácnom

botanickom území vedieť viac? Nechajte sa viesť turistickou značkou z parkoviska pod Spišským hradom. Na svoje si prídu i milovníci hojne sa vyskytujúcich fosílií či vzácného, neraz prísne chráneného rastlinstva. Z Dreveníka je možné vychutnať si množstvo pozoruhodných **výhľadov**, ktorým kraľuje pohľad na majestátny Spišský hrad a blízke lokality zapísané v Zozname svetového dedičstva UNESCO.

Kaštieľ Hodkovce

HODKOVCE

Kaštieľ Hodkovce

Kaštieľ v Hodkovciach je nielen sympatický svojou architektúrou, ale aj zaujímavý dostupnosťou v rámci sociálneho turizmu.

V kaštieli žijú klienti s duševným postihnutím, ktorí spolu so zamestnancami udržiavajú a zveľaďujú celý areál, ktorého súčasťou je krásne udržiavaný park so štyrmi mytologickými sochami, kaplnka z roku 1803, **rodinný cintorín Čákiovcov**

a zvyšky drobných romantických architektúr. Barokovo-klasicistický kaštieľ rodiny Čákiovcov, ktorá vyše 300 rokov vlastnila neďaleký Spišský hrad, sa historicky spomína už v roku 1293. Po tom, čo sa povstalecké vojská Františka II. Rákociho v roku 1702 zmocnili a poškodili Spišský hrad, si Štefan Čáki nechal v Hodkovciach postaviť pohodlný barokový kaštieľ. V roku 1780 Emanuel Čáki

objekt prestaval, z vyhoreného Spišského hradu dal previesť značnú časť zbraní a vnútorného zariadenia a založil rozsiahly **francúzsky park**. V roku 1860 pribudovali ďalšie krídlo, čím objekt získal súčasnú uzavretú štvorkrídlovú dispozíciu. Vnútorné zariadenie kaštieľa bolo premiestnené do zbierok nábytkového múzea v Markušovciach.

domovina-no.sk

Trailpark v Žehre

Ponuka cyklistického využitia pod Spišským hradom sa v posledných rokoch rozšírila. V Trailparku v Žehre sa jazdí spod vrcholu neďalekej **Kozej hory**, z nadmorskej výšky 636 m n. m. Tu si môžu cyklisti vybrať buď **lahší modrý trail** (nazývaný Hradný flow) s dĺžkou 1,65 km alebo **náročnejší čierny trail** (Majkyho enduro trail) s dĺžkou 1,48 km. Vlnenie terénu a klopenia zákrut trate umožňujú najplynulejší prejazd

Trailpark v Žehre

Kaštieľ v Markušovciach

na východnom Slovensku. Na trase sa striedajú pasáže s rôznym sklonom. Väčšie výškové rozdiele cyklisti prekonávajú pomocou klopených zákrut a skokov. Všetky prvky sú navrhnuté tak, aby boli prejazdnejšie aj pre tých menej skúsených (prekážky sa dajú obísť). Trailpark Žehra je otvorený nonstop, na vlastnú zodpovednosť.

trailpark-zehra.sk

MARKUŠOVCE

Kaštieľ v Markušovciach

Kaštieľ v renesančnom slohu dal v roku 1643 postaviť **František Máriašsy**. Následnou rokokovou prestavbou zveľaдил rodinné sídlo Wolfgang Farkaš Máriašsy v rokoch 1770 – 1775. V polovici 20. storočia bol kaštieľ upravený pre účely múzea, ktoré sa po rozsiahlej rekonštrukcii v rokoch 1983 – 1994 začalo špecializovať ako **expozícia**

historického nábytku. Jej ťažiskom je nábytkový fond múzea pochádzajúci z čákiovského kaštieľa v Hodkovciach. Cieľom expozície je poukázať na vývoj a typové zastúpenie nábytkového umenia a interiérových doplnkov, chronologicky usporiadaných od 17. storočia až po začiatok

Letohrádok Dardanely

20. storočia. Staršie obdobie, ktoré predstavujú sólo kusy z obdobia klasicizmu, empiru a biedermeieru, je inštalované na poschodí.

Letohrádok Dardanely v Markušovciach

V areáli kaštieľa si **rodina Máriašsy** nechala vystavať letohrádok, pričom jej mimoriadne záležalo na jeho architektonickom stvárnení. Aj preto je letohrádok Dardanely považovaný za **najkrajšiu**

Interiér Markušovského kaštieľa

rokokovú pamiatku na Spiši.

Letohrádok bol postavený na spoločenské a reprezentačné účely, medzi ktoré patrila aj ohlásená návšteva z cisárskeho dvora Jozefa II. Tá sa však napokon neuskutočnila. Vďaka tomuto megalomanskému počinu grófa Máriašsy však môžeme jenné tvary rokoka obdivovať dodnes. V letohrádku je pre verejnosť sprístupnená **expozícia**

klávesových hudobných nástrojov

zameraná na domácich výrobcov. Je jedinou svojho druhu na Slovensku. Obľube sa tu tešia koncerty vážnej hudby či komorné hudobné stretnutia.

Kúria Zuzana

V roku 2024 sa úspešne ukončila rekonštrukcia hospodárskej budovy v areáli kaštieľa a jej premena na polyfunkčný

kultúrny objekt európskeho štandardu. Vznikla návštevnícka a oddychová zóna, remeselná dielňa a zázemie pre zamestnancov. Významnou súčasťou projektu bolo vytvorenie **novej etnografickej expozície**, v ktorej sa spojili najnovšie technológie s unikátnymi zbierkami.

➔ muzeumspisa.com

Markušovský hrad rodu Máriašsy

Kaštieľ a letohrádok nie sú jediné stavby, ktoré v Markušovciach patrili rodu Máriašsy. Dodnes sa v obci zachovali čiastočné **ruiny hradu**, ktorého prvé zmienky sú stále predmetom historiografického výskumu. Počiatky markušovského hradu sú dokázateľne úzko späté s prvými zmienkami o obci a s rodom Máriašsy. Názov Markušovce je spojený s menom **grófa Márka**, ktorý bojoval v roku 1241 po boku kráľa Bélu IV. proti Tatárom. Po prehratej bitke Márk sprevádzal kráľa Bélu IV. cez Spiš až do Benátok. Po návrate domov sa pustil do obnovy Tatarmi vypálenej obce. Postavil kamennú obytnú vežu a kostol. V listine z roku 1280 sa kostol

Kúria Zuzana

Markušovský hrad

spomína už ako dokončený. Obec bola pomenovaná po ňom: Terra Marcus – Zem Markova, Villa Marci, Mariusdorf, Márkusfalva a neskôr Markušovce. To sú iba začiatky dlhej histórie, jej pokračovanie vám rád vyrozpráva potomok rodu, barón Máriašsy priamo na svojom hrade.

➔ hradmarkusovce.sk

Markušovský skalný hrb

Ďalšou zo zaujímavostí v blízkej lokalite je **skalný útvar pripomínajúci hrb**. Násť ho možno počas prechádzky nenáročným turistickým chodníkom približne 5 km východne od obce Markušovce. Prechádzka je vhodná pre všetky vekové kategórie. Môžeme povedať, že ide o najznámejší útvar tohto typu na Slovensku. Markušovský

skalný hrb je tá najväčšia huba, akú zrejme vo svojej hubárskej zberateľskej kariére nájdete, keďže priemer jeho masívneho

Markušovský skalný hrb

pieskovcového klobúka je asi 3 metre a noha zo zlepenca má výšku približne 8 metrov. Markušovský skalný hrb je súčasťou prírodnej pamiatky **Markušovské steny**.

Kaštieľ v Markušovciach

Šikľavá skala

Matka Božia

Šikľavá skala

Po pravej strane rieky Hornád medzi obcami Matejovce nad Hornádom a Chrašť nad Hornádom sa nachádza rozsiahly vápencovo-zlepencový skalný útvar odkrytý erozívnou činnosťou rieky, tzv. Šikľavá skala. **Vodopád na dlhom skalnom previse** obklopený skalnými bralami a drobnými

jaskyňami odporúčame navštíviť počas mrazivej zimy, keď stekajúca voda vytvára nádherné ľadové kráľovstvo. Gigantické cencúle tvoriace **súvislú ľadovú oponu** sú veľkým zážitkom pre návštevníkov a tiež vyhľadávaným miestom pre fotografov. V blízkosti zaujímavého prírodného úkazu je umiestnená informačná tabuľa.

Šikľavá skala

NÁRODNÝ PARK SLOVENSKÝ RAJ

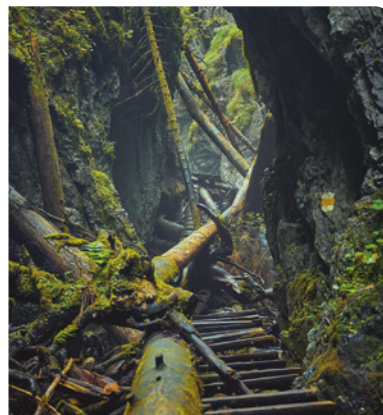
Národný park Slovenský raj má skutočne príznačný názov. Naozajstný raj pre turistov, športovcov a milovníkov prírody. Jeden z deviatich slovenských národných parkov, ktorý zaujme pestrosťou a pohltí svojou krásou. Žblnkotajúce potoky,

na snehobielej bežkárskej trase, otestovať prašan na lyžiarskych svahoch, nechať sa zviest čarom

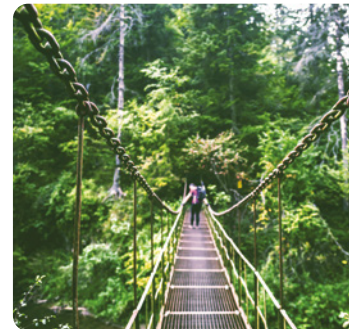

turistických chodníkov, prebádať jaskynné podzemie, zažiť adrenalín na ferrate, objaviť históriu Kláštoriska či Letanovského mlynu. Raj víta návštevníkov **celoročne**: peších, cyklistov a počas teplých mesiacov ponúkne to pravé aj milovníkom vodných športov.

vraji.sk

dravé vodopády, tajomné tiesňavy, skalnaté bralá a husté ihličnaté lesy, ktorých vrcholky sa dotýkajú neba. „Rajský“ pokoj, „nebeské“ ticho, pokorujúca vznešenosť a majestátnosť lesov a vodopádov si podmania srdcia návštevníkov natoľko, že Raju ostanú verní navždy. Aj preto budú iste chcieť vytvoriť čerstvú stopu

Suchá Belá

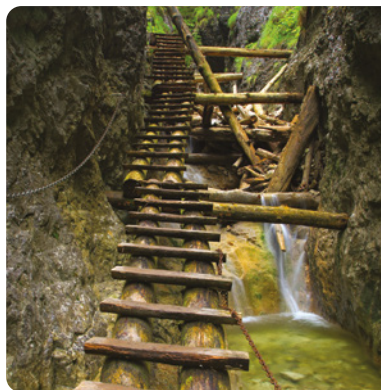
TURISTIKA V SLOVENSKOM RAJI

Suchá Belá

Najznámejšia a najnavštevovanejšia roklina NP Slovenský raj je Suchá Belá. Veľkoryso ponúka romantické vodopády, ktoré sa lámu na dne roklín, rozprávkové kaskády i skalnaté útesy. Prechod tiesňavou Suchá Belá začína v **Podlesku**, prístupová cesta vedie pešo z obce **Hrabušice** alebo **Betlanovce**.

Na jednosmernej trase tiesňavou so zelenou turistickou značkou v dĺžke 4 km zdoláte prevýšenie 400 metrov. Ak sa vyberiete na prechod Suchou Belou, už po niekoľkých metroch

pohodlnej lesnej cesty narazíte na prvé technické zabezpečovacie prvky na turistickom chodníku. Drevené a železné rebríky striedajú reťaze, stúpadlá či lávky. Táto prechádzka rajom

ponúka 30-metrové **Misové vodopády** či 13-metrový **Okienkový vodopád**. Vašej pozornosti neunikne ani 8-metrový **Bočný** či **Korytový vodopád**. V horúčavách vás tieto vodopády osviežia, v zime sú tieto už ľadopády priam monumentálne zdobené cencúľmi. História turistického objavovania Suchej Belej sa začala roku 1900. Úplne, teda vrátane rokliny Misových vodopádov, ju sprístupnili členovia Horskej služby v roku 1957. V zimnom období

potrebujete pre prechod Suchou Belou aj protišmykové návleky, turistické mačky. Roklinu však zvládnete aj s deťmi.

Autocamping Podlesok

Najobľúbenejší kemp v Slovenskom raji si svojich návštevníkov získava nielen svojou výhodnou polohou. Kemp s kapacitou až **600 miest** v celoročne udržiavanom areáli ma výbornú dostupnosť služieb v okolí a príjemnú atmosféru. Ubytovať sa je možné v chatkách aj v zimných mesiacoch. Ubytovacia kapacita chatiek je 113 osôb. Kemp je vybavený štandardnými murovanými sociálnymi zariadeniami a spoločnou kuchyňou. Pre karavanistov je k dispozícii 34 ks elektrických prípojok a zdroj vody na doplnenie. V bezprostrednom okolí kempu sa nachádza niekoľko reštaurácií, turistické informačné stredisko, potraviny, požičovňa bicyklov či ferratovej výbavy a niekoľko ďalších penziónov a ubytovacích zariadení. Podlesok je ideálnym východiskom miestom pre turistické výlety

Veľký Sokol

do tiesňav **Suchá Belá, Piecky, Veľký Sokol, Prielom Hornádu – západ** a **Kláštorská roklina**.

Veľký Sokol

Veľký Sokol je **najdlhšou a najmohutnejšou roklinou Slovenského raja**. Oba brehy tiesňavy vytvárajú skalné svahy vysoké až 300 m. Fascinujúci terén dotvárajú viaceré vodopády a kaskády a ukončený je romantickou **Rothovou roklinou**. Prevýšenie rokliny je na svojej dĺžke 6 km 300 metrov. Roklinou vedie žltá turistická značka a je priechodná len v jednom smere – proti prúdu potoka. Najlepším a najbližším východiskovým bodom pre túto roklinu

Autocamping Podlesok

Píla – Piecky

je **Píla – Piecky**, kde môžete využiť platené parkovisko. Cesta z parkoviska na Píle – Piecky na začiatok Veľkého Sokola trvá približne 25 minút. Najdivokejšia časť tiesňavy je pomenovaná po **Martinovi Rothovi**, známom tatranskom horolezcovi, ktorý bol priekopníkom turistiky v Slovenskom raji. Roku 1956 namontovali členovia Horskej služby v tiesňave prvé kovové rebriky. Na začiatku Rothovej rokliny na skalnej stene je umiestnená jeho pamätná tabuľa. Veľký Sokol je turistom prístupný v každom ročnom období. Vlhké a zatienené stanovišťa skál osídľujú mnohé druhy rastlín. Vyhrievané skaly a skalné hrebene zdobia druhy náročnejšie na teplo. Vyskytujú sa tu napríklad symbol Slovenského raja poniklec slovenský. Porast rokliny tvoria lesné komplexy, miestami pralesovitého charakteru. Letné

romantické kaskády a osviežujúce vodopády striedajú v zimnom období ľadopády a krásne ľadovcové závesy vytvárajúce zo skalných stien. Zo živočíšnych druhov sa v dolných častiach rokliny vyskytuje napríklad aj **salamandra škvrnitá** a v neprístupných častiach žijú i **medvede, vlky a rysy**. Prechod tiesňavou umožňujú zabudované technické zariadenia - rebriky, mostíky, lavičky, stúpačky, reťaze a iné. Zákutia Veľkého Sokola sú takto prístupnejšie aj menej zdatným turistom.

Tomášovský výhľad

Turistický chodník na Tomášovský výhľad vedie z najbližšej obce **Spišské Tomášovce**, tiež zo **Smižian** cez **Čingov**. V rajskej galérii sú vystavené „kúsky“, ktoré neprekoná talent ani toho najväčšieho majstra. S prírodou sa totiž súperiť nedá. Reč je o fascinujúcom skalnom

Tomášovský výhľad

Kláštorečko

bloku, s dĺžkou viac než **200 m**, ktorý sa týči nad riekou Hornád až do výšky 146 metrov. Lavicové skalné bloky vytvárajú unikátne terasy, z ktorých sa vám naskytne **veľkolepý výhľad** na územie Slovenského raja a Vysokých Tatier. Samotná skalná galéria je porastená trávnatými spoločenstvami a reliktnými porastmi nádhorne pokrútených borovic. Nie náhodou je Tomášovský výhľad **najpopulárnejším vyhlídkovým miestom celého národného parku**. Stenu Tomášovského výhľadu po prvý raz zliezli 8.10.1938 A. Brnčal, A. Huba a E. Leschinský. Tomášovský výhľad je stálym miestom horolezeckého výcviku a skalolezeckých pretekov.

Kláštorečko

Kláštorečko, nachádzajúce sa v centre Slovenského raja (760 m n. m.), je významným turistickým strediskom a **archeoparkom**. Lokality prezentuje fascinujúci pohľad na históriu regiónu, ktorý človek osídľoval už od praveku. Pozoruhodné sú **ruiny kláštora zo 14. storočia**, ktorý založili kartuziánski mnísi. Kláštor slúžil ako útočisko pred tatárskymi vpádmi a neskôr sa stal centrom rehole. Kláštorečko je prístupné z viacerých východných bodov,

turistickými chodníkmi vedúcimi cez **Tomášovský výhľad, Suchú Belú** či **Prielom Hornádu**. Okrem historických pamiatok miesto ponúka nádherné výhľady. V blízkosti Kláštorečka sa nachádza tiež **symbolický cintorín** venovaný pamiatke obetí hôr.

Zelená hora – Cesta bojovníka v čarovnom lese

Jednou zo vstupných brán do Slovenského raja je aj Zelená hora, vzdialená 2 km od dediny **Hrabušice**. Turistické značky vedú cez lokalitu Podlesok k Hrdlu Hornádu až na jej vrchol, kde sa v minulosti začal budovať kamenný hrad s názvom **Marcelov hrad**, ktorý ale nikdy nebol dokončený. Tu vznikol nový **interaktívny chodník** s množstvom prvkov pre športovcov, milovníkov histórie, ale aj netradičného

Cesta bojovníka v čarovnom lese

Rieka Hornád v Slovenskom raji

umenia. Nájdete tu dve tematické atrakcie: „Cesta bojovníka“ predstavuje príbeh človeka v spojení s históriou miesta. Ide o zážitkovú cestu - tzv.

kardio trať – Výzva bojovníka, na ktorej boli osadené drevené lavičky a hrazdy, ktoré dovoľia záujemcom načrieť hlbšie do svojich fyzických rezerv, alebo naopak, kľudnejším turistom sadnúť si a oddýchnuť na polceste k hradisku. Druhou atrakciou je tzv. „Čarovný les“, viacúčelový areál primárne určený na oddych a vnímanie atmosféry okolitej prírody. Jeho súčasťou sú aj land-artové objekty a turistický prístrešok v stredovekom štýle s multi-mediálnym zariadením, ktoré prehráva zhudobnené príbehy, povesti a legendy viažúce sa na túto lokalitu.

raji možno v sprievode skúsených inštruktorov zažiť aj z kanoe alebo člna. Plavba začína v Hrabušiciach pri cestnom moste, kde je oficiálne nástupné miesto. Troj až štvorhodinové dobrodružstvo na rieke, ktorá sa hlboko zarezáva do skalných brál, určite prinesie viacero adrenalínových momentov a záverečnú eufóriu z prekonania seba samého. **Pomerne náročný splav** sa odporúča absolvovať predovšetkým tým návštevníkom, ktorí už majú nejakú skúsenosť z iných splavov. Nie je vhodný pre úplných začiatočníkov a neplavcov. Pred splavom Prielomu Hornádu je možné absolvovať kurz kanoistiky alebo si primerane svojim schopnostiam vybrať splav na pokojnejších častiach rieky Hornád. Vo vašom výbere toho pravého zážitku vám radi pomôžu skúsení vodáci.

➔ splavujeme.sk

Splavovanie Hornádu

Za jeden z najkrajších kaňonov na Slovensku je považovaný **Prielom Hornádu**. Ak ste ho doteraz spoznávali len ako peší turista, máme pre vás originálnu dobrodružnú formu na jeho objavovanie – po vode. Od roku 2016 je totiž kaňon opäť otvorený aj pre vodákov, a tak splav Prielomu Hornádu v Slovenskom

Ekovčelnica Včely raja

HRABUŠICE

Ekovčelnica Včely raja

Božský pokoj a harmónia v panenskej prírode Slovenského raja, absolútne ticho rušené len bzukotom včiel a žblnkotom

vlínek horského potoka.

Čo povieť? Zvládli by ste túto dávku pokoja? Ak vás navyše zaujal a učaroval vám záhadný život včiel, ich správanie a rituály, alebo ste len milovníkom sladučkého medu, navštívte ekovčelnicu Včely raja. Tu sa totiž včielky

chovajú trochu inak – priateľovo. Spoznajte včelstvo v jeho prirodzenom prostredí, jeho správanie a život skoro bez zásahu človeka. Bezpečné pozorovanie včelieho diela v krásnom prostredí Slovenského raja, množstvo informácií o dôležitosti včelstiev v ekosystéme, oboznámenie sa s blahodarnými účinkami apiterapie – to všetko vás čaká v lokalite Pamulová za obcou Hrabušice.

➔ urbariathrabusice.sk

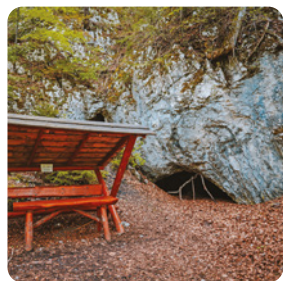
Ekovčelnica Včely raja

Pohorie Galmus

PORÁČ

Krasové pohorie **Galmus**, národná prírodná rezervácia **Galmuská tísina** a rezervácia **Červené skaly** sú dobre ukrytými klenotmi prírody južného Spiša. Svojou krásou smelo konkurujú aj oveľa známejším dolinám. Pokiaľ hľadáte dokonalý oddych „na konci sveta“, rázovitá dedinka Poráč s príľahou **Poráčskou dolinou** je pre vás tá správna voľba. Obľúbeným miestom pre dobrodruhov je tiež

záhadná jaskyňa **Šarkanovia diera** s chodbami siahajúcimi do hĺbky až **177 metrov**, ktorá je súčasťou náučného chodníka s rovnakým názvom. Približuje pôvod a kultúru ľudí z Galmusu ako územia stretu rôznych národností – maďarských, nemeckých, židovských prisťahovalcov a rusínskeho etnika. Milovníci **nordic walkingu** si zas môžu užiť „walkovanie“

prírodou na špeciálne značených okruhoch. A nadšenci banskej tematiky si v Bani Poráč môžu vyskúšať dobovú autentickú prepravu na **drezinovom ovále**.

➔ porac.sk/obec/turistika

Poráč Park

Horský hotel Poráč Park sa nachádza v srdci Poráčskej doliny, na planine Galmus, v nádhernom prostredí Volovských vrchov. Je ideálnym miestom na rodinnú dovolenku či akčný firemný teambuilding v každom ročnom období. Ponúka pestrú paletu relaxu na bicykloch, turistiky, športovania v telocvični i hale s ľadovým klziskom. Možnosť lyžovania v blízkom stredisku SKI Brodok je zimným spštením, po ktorom sa priam žiada pobyt v dobre

Horský hotel Poráč Park

Poráčsky banický chodník

vybavenom wellnese. Poráč Park je ideálnym miestom **pre celú rodinu**, tí najmenší sa vyšantia na detskom ihrisku alebo zabavia pri banskom vláčiku, v malom banskom skanzene, ktorého súčasťou je rekonštrukcia koľajovej trate podzemnej železnice. Ukážky naozajstných banských strojov či ich modelov a interaktívna prezentácia využitia vody na prácu v bani zaujmú určite nielen deti. Baníckou minulosťou obce Poráč vás prevedú aj **tri**

okruhy Poráčskeho banického chodníka s najhodnotnejšími technickými pamiatkami. Ukážu vám vstupy do banských štôlní, objavíte pozostatky lanovej dráhy, banskej zvoničky, gápľov či banských veží.

Novinkou v bezprostrednej blízkosti areálu Poráč Park je **viacero MTB trás** s rôznymi stupňami náročnosti a horskými prevýšeniami. Čerstvým

príprastkom je XC trať s drevenými prekážkami (cyklolávka, U-Turn wallride, Skoky a Klopená zákruta). Trať počas sezóny slúži ako tréningové miesto

pre zdokonaľovanie zručností cyklistov všetkých vekových kategórií, keďže táto lokalita každoročne hostí medzinárodné cyklistické preteky.

➔ poracpark.sk

➔ brodok.sk

➔ tovaristvo.sk

Banické múzeum v Poráčskej doline

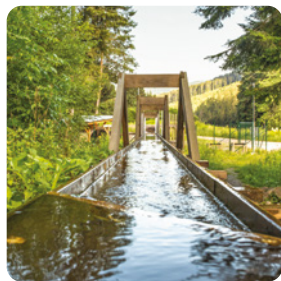

Gelnica

GELNICA

Malebné dediny a mestečká so slávnou baníckou históriou schované medzi hrebeňmi Slovenského rudohoria v Hnileckej doline tíško strážia svoje príbehy. Dominuje im niekdajšie **kráľovské mesto** Gelnica, ktoré bolo v minulosti jedným z najdôležitejších centier baníctva na našom území. Postavenie slobodného kráľovského mesta získalo po **nemeckej kolonizácii** už v 13. storočí. Ťažilo sa tu zlaťo, striebro, meď aj ortuť. Duch minulosti sa prihovára návštevníkom počas prechádzok uličkami starého mesta pomedzi meštianske domy niekdajších majiteľov baní. Návšteva **Baníckeho múzea** vás uvedie do sveta baníctva a geológie a odporučí vám prechádzku náučnými chodníkmi po stopách starých štôlní už z 15. storočia. Na týchto chodníčkoch nájdete aj **pochwerk** – funkčnú

repliku zariadenia na rozbíjanie vyťaženej rudy, alebo inak tavnú pec. Pri pochwerke sa nachádza tajch, akési priemyselné umelé jazierko, v minulosti nevyhnutné na prácu technických, najmä banských zariadení. Dnes je posiate krásnymi lekňami.

Na skok je to aj k **Turzovskému jazeru**, ktorého okolie „zdbili“ schátrané vilky, no ich zachované časti svedčili o slávnej minulosti procedúr tunajších vodných kúpeľov, v ktorých sa hojne využívali extrakty z miestnych ihličnanov. Zdá sa, že Turzovu svitá na lepšie časy a kúpeľná

Turzovské jazero

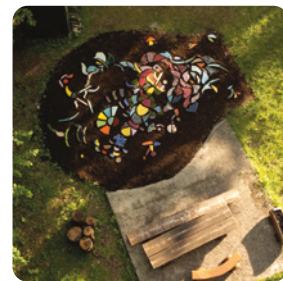
Vyhliadková veža Bognár

tradícia bude predsa len znova obnovená. Voda v jazere je počas horúcich letných dní osviežujúca a čistá. Ako nostalgické oživenie zašlej slávy miestnych kúpeľov bol na severnom brehu jazera vytvorený abstraktný keramický reliéf s názvom **Račia procedúra**. Pôsobenie tejto reliéfnéj dlažby je nielen optické, ale aj haptické. Reflektuje náznaky a ojedinelé kúpeľné objekty v krajine. Iný zážitok ponúka tajomné gelnické podzemie, ktoré spoznáte vo svetle bateriek a čeloviek. Prezrieť si banské dielo na vlastné oči možno v **dedičnej štôlni Jozef**,

ktorá je najväčšou atrakciou náučného chodníka. V roku 2016 bola sprístupnená verejnosti a stala sa súčasťou expozície Baníckeho múzea v Gelnici. V okolí mesta sa v nádherných, prevažne jedľových lesoch nachádzajú trasy **kyslíkových chodníkov**. Otvorené sú celoročne, vhodné sú pre peších, ale

aj cykloturistov. Sú nenáročné, ideálne pre všetky vekové kategórie. Vdychujte preto vôňu lesa, pozorujte jeho premeny, vlhkosť, hru svetla, sfarbenie, mäkkosť terénu i vtáčí spev a bzučanie hmyzu. Alebo môžete nasadnúť na turistický vláčik

s príznačným menom **Gelko** a spríjemniť si spoznávanie bývalého kráľovského mesta Gelnica na trase **Zimný štadión** - sídlisko ul. Športová, Ul. Slovenská, Banícke námestie, Turzovská ulica, Štôlna Jozef a **Banský skanzen** a späť.

➤ gelnica.sk

Banícke múzeum v Gelnici

Ski centrum Mraznica

HNILČÍK

Vo výbežku Hnilcekej doliny sa nachádza dedinka Hnilčik, ktorá je doslova oázou pokoja južného Spiša, ale aj východiskovým bodom do okolitých hôr, ktoré ponúkajú bohaté turistické a športové vyžitie v lete aj v zime. Banickú históriu územia približuje **skanzen**, ktorý pozostáva zo stálej expozície v pôvodnej drevenej budove v centre obce a z podzemnej banskej expozície umiestnenej v **štólňi Ľudmila** v lokalite Roztoky. Skanzen dotvára sústava náučných montánných lokalít (Roztoky, Bindt, Gretla a údolie Železného potoka) s celou škálou technických pamiatok súvisiacich s niekdajšou

Obri v Raji, Hnilčik

ťažbou rúd. Tie patrili medzi najbohatšie a najvýznamnejšie v strednej Európe. V srdci malebného Hnilčika na vás čakajú impozantní **drevení obri**, z ktorých jeden slúži ako unikátna **vyhliadková veža** s dych berúcim panoramatickým výhľadom na Spišský hrad, Levoču a okolité hory. Druhý obor stráži zážitkové detské ihrisko. Milovníci horských bicyklov si prídu na svoje vďaka **množstvu značených cykloturistických chodníkov** do okolia. Počas zimnej sezóny ponúka kvalitné terény na zjazdové lyžovanie tunajšie lyžiarske stredisko **Ski centrum Mraznica**. Pridanou hodnotou lokality sú aj početné, dobre značené a upravované trate pre nadšencov **bežeckého lyžovania** pri neďalekom sedle **Grajnár**.

➤ scm.sk

ŽAKAROVCE

Banický chodník Žakarovce

Bývalú banickú obec Žakarovce nájdeme v okrese Gelnica na Spiši. Rozprestiera sa na brehoch Žakarovského potoka a je typická svojím podlhovastým tvarom v doline Volovských vrchov. Zabudnite na ruch veľkomesta a pestrofarebné vežiaky. Už pri vstupe do malebnej obce len s cca 700 obyvateľmi budete mať pocit, že ste sa vrátili v čase. Skutočne vás ale do minulosti zoberie prechádzka náučným banickým chodníkom s historickými zastávkami na trase Žakarovce pošta – klopačka – štôľňa Zuzana – Pekárnik – pošta.

➤ naucechodniky.eu

Žakarovce

Hnilecká cyklomagistrála

Červená cyklomagistrála prechádza malebnou Hnileckou dolinou lemovanou lesnými masívmi Slovenského rudohoria. Je určená **pre cestné bicykle** a začína pri Palmanskej Maši

pri obci Dedinky. Trasa celý čas klesá a nenachádzajú sa na nej žiadne výrazné stúpania. Cyklocesta vedie popri

Hnilecká cyklomagistrála

železničnej trati cez obce Mlynky, Hnilec, Nálepko, do Mníška nad Hnilcom a prechádza Gelnicou. Odtiaľto je to už len kúsok do Margecian, kde sa trasa končí. Cyklotúru možno prakticky kdekoľvek prerušiť a pokračovať vlakom.

ILIAŠOVCE

Kaplnka Sans Souci Iliašovce

Čákiovská kaplnka v Iliašovciach pochádza z roku 1773 a bola súčasťou letohrádku v susedstve s ďalšími trinástimi budovami, kúpeľmi, kamenným obeliskom a vyhliadkovou vežou. Areál poskytoval množstvo oddychu a zábavy šľachte z celého okolia. V Sans Souci sa vyznával bezstarostný spôsob života (z francúzskeho **sans souci – bez starostí**). Náhlera, pýcha a roztopená však trvali len krátko. Veľkolepé bály a nákladný spôsob života **Čákiho manželky Júlie** priviedli grófa k finančnému úpadku. Zachovala sa len kaplnka, obelisk a tento príbeh. Možno pravdivý, možno nie. V roku 2017 združenie Sans Souci – Letohrádko Iliašovce zrealizovalo zastrešenie kaplnky aj s podporou programu Terra Incognita s cieľom zachovania toho, čo z letohrádku zostalo.

➤ sanssouci.sk

Dúha vodu pije

Figová jama

V bezprostrednej blízkosti kaplnky sa nachádza aj jeden moderný **land-art – Figová jama**. Figovník odkazuje na bohatú históriu letohrádku, ktorá je spojená s aristokratickou kultiváciou a snahou o pestovanie nielen rastlín, ale aj cností a umenia. Autori využili prastarú záhradkársku tradíciu a rastlinu zasadili do jamy vyloženej miestnym kameňom, čím zabezpečili jej ochranu. Figová jama sa ale neodvoláva len na minulosť. Je súčasným dielom, ktoré pozýva k spolupráci, starostlivosti a zdieľaniu, a tiež k úvahám o klimatických zmenách. Len pár kilometrov od Figovej jamy, na Košiarnom briežku, môžete obdivovať ďalší land-art z projektu Umenie na mieste X – **Dúha vodu pije**. Dielo s poetickým názvom, prepožičaným

Figová jama

z ľudovej pranostiky, je vytvorené prevažne z recyklovaného stavebného materiálu drevenej ľudovej architektúry. Elementárny tvar oblúka nesie okrem funkcie rozľadne aj spektrum významov. Dúha prepája oblohu a zem, je symbolom nádeje, spája sa so šťastím a vý-

nimočným okamihom. Pri vzniku tohto land-artu sa uplatnili pôvodné stavebné postupy, čím sa vytvoril pomyselný oblúk medzi minulosťou a súčasnosťou. V blízkosti diela sa nachádza aj rekreačný areál s drevenou **Rozľadňou Košiarny briežok**, ktorá slúži aj ako lezecká stena.

➤ umeniamieste.sk

Saunovanie v prírode

Nie pre každého sú saunové svety v rámci hotelových komplexov a aquaparkov predstavujú ideálnu relaxáciu. Kto túži po vyhrievaní sa nerušene, v tichu a súkromí uprostred hustého lesa, nemusí už viac snívať. Na výber má hneď **dve sauny**, ktoré vďaka svojej

architektúre príjemne zapadajú do okolitého prostredia. **V Iliašovciach** neďaleko letohrádku môžete vyskúšať novopostavenú fínsku Saunu v lese, alebo **pár kilometrov od Harichoviec** komunitnú saunu **Kadlubek**, ktorá vznikla s podporou grantového programu Terra Incognita.

➤ saunavlese.sk

➤ saunakadlubek.sk

Sauna Kadlubek

poslúžil ako zdroj stavebného materiálu pri výstavbe renesančného kaštieľa Čákiovcov v Spišskom Hrušove. A kam sa vlastne podela dedina Miloj? Traduje sa **legenda**, že mala ten istý osud ako Sodoma a Gomora. Prepadla sa do pekla, pod zem, pretože jej obyvatelia žili

SPIŠSKÝ HRUŠOV

Miloj

V poli za obcou Spišský Hrušov možno už zďaleka vidieť ruinu kostolnej veže bez lode dnes už neexistujúceho ranogotického kostola. Je to posledná viditeľná pamiatka na **zaniknutú stredovekú obec** Miloj. Chrám bol zasvätený sv. Stanislavovi niekedy **v 13. storočí**. Archeologický prieskum hovorí, že išlo o jednolodovú stavbu so západne orientovanou vežou. Prvá písomná zmienka o „terra Miloy“ sa nachádza v darovacej listine z roku 1255. Samotný kostol sa prvýkrát spomína v prameňoch v roku 1402. Dedina Miloj zanikla niekedy v 16. storočí. Chátrajúci kostol

skazeným životom. No na každú legendu a záhadu sa nájde odborník a vysvetlenie. Odpoveďou na otázku zmiznutej dedinky je fakt, že 15. a 16. storočie bolo obdobím, v ktorom došlo k najrozsiahliejšiemu pustnutiu sídel z dôvodu epidémií, vojen či klimatických pomerov. Bolo to obdobie hladu, ľudia strácali nádej na zlepšenie situácie, a tak hŕne opúšťali svoje domy a hospodárstva. Skúšali sa usadiť v dolinách alebo v okolí riek, kde nánosy naplavenín vytvorili výdatnejšiu zem na pestovanie. Pravdou je, že zaniknutá obec Miloj pravdepodobne nemala žiaden riečny či potočný zdroj vody.

Sauna v lese, Iliašovce

Kaštieľ v Kluknave

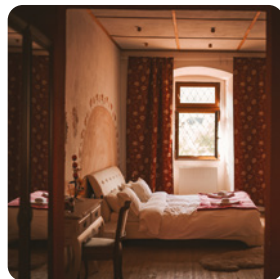
KLUKNAVA

Kluknavu možno objavovať hneď skraja, a to osadou **Štefanská huta**, ktorá je od obce vzdialená

necelý kilometer východne. Prvé, čo v Štefanskej Hute zaujme návštevníka, je administratívna **budova fabriky** medenej huty z 19. storočia, postavená v klasicistickom slohu. Žiaľ, nie je v najlepšom stave, aktuálne je spustená a chátrajúca. Aj tak však stojí za pozornosť. O pár desiatok metrov v smere do Kluknavy sa klenie ponad rieku Hornád unikátny zastrešený **drevený most** z roku 1832, ktorý slúži dodnes a je bez vážnejšieho poškodenia. Upevnený je na kamenných pilieroch a vybudovaný zo smrekového dreva v dĺžke 27 metrov a šírke 3,5 metra. Architektúra a technické riešenie mosta sú neštandardné a zaujímavé.

Ide o **jedinú zachovanú stavbu svojho druhu na Slovensku**. V roku 2015 prešla technická pamiatka rozsiahlou renováciou podlahy a bola ošetrená olejovým náterom. Medená huta a drevený most sú zapísané v zozname národných kultúrnych pamiatok Slovenska. Objavovať Kluknavu znamená pokračovať **kaštieľom**, ktorý bol postavený z kameňov niekdajšieho Richnavského hradu, ktorý zbúrali v roku 1527. V poslednom období prešiel kaštieľ, už pod menom

Biela dáma a Čierny rytier, rozsiahlymi premenami. Zrekonštruované, pôvodne čakiovské sídlo sa premenilo na originálne ubytovacie a stravovacie zariadenie, v ktorom podľa prevádzkovateľov „masívne kamenné stredoveké múry barokového kaštieľa s renesančnými základmi budú strážiť váš oddych a hlboký spánok v priestraných izbách so všetkým vybavením

patriacim k dnešnej dobe – pohodlné postele, relaxačné kreslá, sprchový box alebo vaňa“.

✦ whiteladyandblackknight.com

Náučný chodník Osobnosti a história Kluknavy

V roku 2017 bol otvorený turistický náučný chodník Osobnosti a história Kluknavy. Kruhová trasa vedie prevažne v prírodnom prostredí a má dĺžku približne **7,5 km**.

Prezentuje šesť informačných panelov približujúcich historické osobnosti pôsobiace v regióne.

Na trase sa nachádza aj spomínaný

drevený krytý most. Informačné tabule sú v slovenskom i v anglickom jazyku.

✦ kluknava.sk

Vyhliadková veža Green Point

Do okolia obce Kluknava pribudla aj **35 m vysoká rozhľadňa** podporená z grantového programu

Vyhliadková veža Green Point

Terra Incognita. Výnimočná je nielen architektonickým riešením, ale aj svojou **energetickou sebestačnosťou**, ktorá je vyrábaná priamo na veži z obnoviteľných zdrojov energie (veternej a slnečnej). Návštevníci môžu spoznať a vyskúšať si v praxi využitie „zelenej“ elektrickej energie bezplatným nabitím mobilných zariadení či elektrobicyklov. Veža ponúka výhľady na vrchy ako Kloptaň, Dvoriská, Sľubica, Krompašský vrch, Slovinskú a Bielu skalu a najvyšší vrch Kráľovu hoľu. Prevádzka veže je celoročná, vďaka osvetleniu je prístupná aj vo večerných hodinách a poskytne jedinečný pohľad na nočnú oblohu na Spiši.

Drevený most v Kluknave

Jazero Úhorná

SMOLNÍCKA HUTA

Heimatstube – izba tradícií zachytáva život miestnych obyvateľov, uchováva viac ako storočné exponáty predmetov

dennej potreby z rôznych oblastí života. Časť výstavy je venovaná baníckej téme, časť vystahovateľstvu za veľkú mláku. Exponáty pochádzajú aj zo slávnej **tabakovej továrne** z neďalekého

Smolníka, ktorá manufaktúrne spracovávala tabakové listy z ďalekej Jávy, Brazílie či Ekvádoru. Môžete tu vidieť posledné kusy exkluzívne ručne šúľaných cigár, ktoré sa vyvážali do celej Európy.

➤ smolnickahuta.sk

Smolnícky tajch

Tajch je známy aj ako **jazero Úhorná**. Technické dielo dnes poskytuje najmä relax pri pokojnej hladine v objatí hustých lesov. Jazero vybudované z lomového kameňa bez použitia smelovacích hmôt je ukryté v doline Smolníckeho potoka. Pod ním sa nachádza 35 m dlhá štôlna. Pôvodne malo jazero slúžiť ako zásobáreň vody pre banské zariadenia. Jeho úlohou bolo

zachytávať dažďovú vodu z okolitých vrchov, a tým aj zabrániť častým povodňiam. Patrí k najstarším vodným stavbám na východnom Slovensku. V letných mesiacoch ponúka možnosť kúpania, člnkovania a rybolovu. Okolie je popretkávané obľúbenými chodníkmi pre turistov a cyklistov. V blízkosti jazera je **reštaurácia** a **lodenica**. Súčasťou lodenice sa vďaka podpore dotačného programu Terra Incognita stala v roku 2024 aj moderná **Sauna Tajch**, ktorá dotvára oázu pokoja a ponúka atraktívny zážitok formou zdravého relaxu v jedinečnom prostredí. Dvojhodinový horúci pôžitok na hladine smolníckeho tajchu si záujemcovia môžu objednať pohodlne cez samoobslužný rezerváčny systém na internete.

➤ saunatajch.sk

Geoturistický náučný chodník Rotenberg

Štôlna a dobovka na Rotenbergu (Červenom vrchu) patria medzi **najzaujímavejšie zachované relikty historického baníctva na Slovensku**. Historické banské práce na vrchu Rotenberg nad Smolníckym potokom boli

zahájené už v 14. storočí. Práve tento geoturistický náučný chodník predstavuje namáhavú prácu baníkov, ktorí v areáli ťažili železomedenú rudu. Začiatok chodníka je situovaný pri barokovej Kaplnke sv. Jána Nepomuckého na východnom okraji Smolníka, pri ktorej sa nachádza budova Informačného centra občianskeho združenia GeoTour. Obec patrí do okresu Gelnica a od Košíc je vzdialená necelých 60 km. Geoturistický chodník Vás zavedie na kopec Červený vrch až ku štôl-

ňam na Rotenbergu, s pokračovaním na odvrátenú stranu kopca k starým dobovkám a pingám. Na začiatku a na konci chodníka a v blízkosti starých banských diel sú postavené odpočívadlá s novými alebo rekonštruovanými tabuľami. Okrem lavičiek a náučných tabúľ sú na ňom inštalované drevené stĺpiky, na ktorých sú umiestnené QR kódy s odkazom na webové stránky.

Náučný chodník Rotenberg

Sauna Tajch

Margecany

MARGEANY

Lodkou naprieč Ružínom

Vodná nádrž Ružín, nazývaná tiež **Ružínska priehrada**, sa nachádza len 35 km severozápadne od Košíc. Využíva sa ako zdroj

úžitkovej vody pre tepelnú energetiku a priemysel. Dnes je však aj ideálnym miestom pre rybárov, vodákov či bežných rekreatov, ktorí sa chcú pri vode v letných horúčavách schladíť.

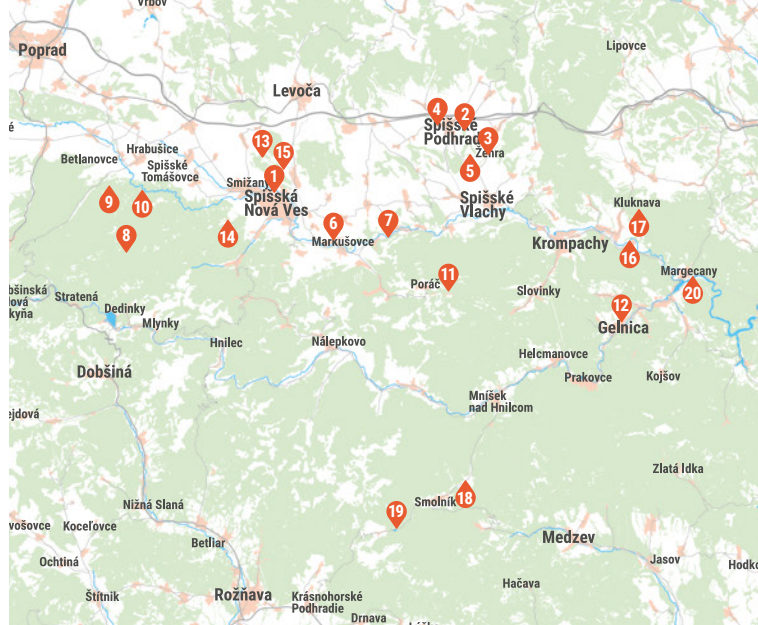
Počkaj Beach

Potrebnú dovolenkovú zážitkovú infraštruktúru vám ponúkne areál plážového baru Počkaj Beach v obci **Margecany**. Plážový bar so svojimi miešanými drinkami, čapovaným pivom a kofolou, ktoré si môžete vychutnať na pieskovej pláži, vás

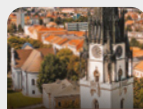
dostane do tej správnej dovolenkového nálady. Ak by ste však chceli vidieť z Ružína trochu viac, pomôcť vám v tom môžu malé vodné **plavidlá na zapožičanie**, ako napríklad vodný bicykel, čln s elektrickým motorom alebo veslovací čln. V obci Margecany by ste nemali vynechať návštevu známeho **Margecianskeho tunela**, ktorý bol súčasťou najdôležitejšej železničnej trate na severe Uhorska. K tunelu vás od Margecian povedú **štyri drevené sochy** znázorňujúce rozprávkovú bytosť – trpaslíka Svetlonoška,

ktorý vám porozpráva príbeh trpaslíkov Lampášika, Kopáčika, Hutníčka a Pastúšika. Svojimi príbehmi vás nalákajú do ich „domčeka“ – tunela.

Tipy na výlety

1 Spišská Nová Ves

2 Spišský hrad

3 Kostol Ducha Svätého v Žehre

4 Katedrála sv. Martina v Spišskej Kapitule

5 Dreveník

6 Letohrádk Dardanely

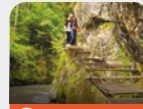
7 Šikľavá skala

8 Slovenský raj

9 Suchá Belá

10 Prielom Hornádu

11 Poráč Park

12 Gelnica

13 Kaplnka Sans Souci

14 Dúha vo du pije

15 Sauna Kadlubek

16 Drevený most v Kluknave

17 Vyhliadková veža Green Point

18 Smolnícka huta

19 Smolnícky tajch

20 Počkaj Beach Margecany

REGIONÁLNY INFORMAČNÝ BOD

 Hlavná 48 | Košice

 www.kosiceregion.travel

 mapy, informačné brožúry

 WiFi zóna

 suveníry z regiónu

 výlety, prehliadky

TURISTICKÉ
INFORMÁCIE

 Košice Regi3n Turizmus | Bačikova 7, Košice, Slovensko
 infobod@kosiceregion.travel www.kosiceregion.travel
 +421 904 170 081

Košice
regi3n
turizmus

Košice Regi3n Turizmus

 Bačikova 7,
040 01 Košice
 www.kosiceregion.travel
 info@kosiceregion.travel
 +421 55 30 505 30

ČLENOVIA KOŠICE REGI3N TURIZMUS

KOŠICKÝ
SAMOSPRAVNÝ
KRAJ

Košický samosprávny kraj

 Námestie Maratónu mieru 1,
042 66 Košice
 www.kosickazupa.sk
 vuc@vucke.sk
 +421 55 7268 111

OOCR Slovenský raj & Spiš

Oblasťná organizácia cestovného ruchu Slovenský raj & Spiš

 Nábřežie Hornádu 14,
052 01 Spišská Nová Ves
 www.vraji.sk
 info@raj-spis.sk
 +421 948 846 506

DOLNÝ ZEMPLÍN

Zemplínska oblasťná organizácia cestovného ruchu

 Námestie osloboditeľov 30,
071 01 Michalovce
 www.dolnyzemplin.eu
 info@zemplinregion.eu
 +421 905 435 882

FILMOVÉ LOKALITY KOŠICKÉHO SVETOVÉHO KRAJA

SmartGuide

KRAJINA HARAVARA,
VITAJTE A BAVTE SA

Zoznámte sa s hrdinami
krajiny HARAVARA

OOCR Slovenský raj & Spiš

SLOVENSKÝ RAJ A SPIŠ

INŠPIRUJTE SA

PRÍRODA

ZÁŽITKY

KULTÚRA

PODUJATIA

www.vraji.sk

SPIŠSKÝ
HRAD

Košice
región
turizmus

UNESCO NA DOSAH

18X
UNESCO
Z KOŠÍC
DO 100 MIN

WWW.UNESCONADOSAH.SK

KOK KOŠICKÝ
SAMOSPRÁVNY
KRAJ

WWW.KOSICEREGION.TRAVEL

KRAJ SVETA

